

Republikens fiender

1981 kunde inte Front Nationals ledare Jean-Marie Le Pen ens ställa upp i presidentvalet. Det var omöjligt att i hela Frankrike hitta 500 förtroendevalda som ville stödja hans kandidat med sina namn. Utan dem blev det inget av. Genombrottet var Europavalet 1984. Front National fick i detta proportionella val mer än 10 % av rösterna. Ungefär samma siffror uppnåddes i år. Under mellanperioden vann partiet framgångar i parlamentsvalet 1986, hela 14 % i presidentvalet våren 1988 och drabbades av mandatmässig katastrof i nationella och regionala val 1988. Front National fick bara en ledamot av parlamentet våren 1988, hon är nu utesluten ur partiet, och endast en borgmästare i lokalvalen 1989.

Ariane Chebel d'Appollonia: **L'extrême-droite en France — De Maurras à le Pen.** Questions au XXe siècle, Editions Complexe, 1988

Front Nationals berg-och-dalbanefärd är inte unik. Franska partier på den yttersta högerkanten har ofta pendlat mellan jubel och misär. Stunderna av lycka har varit få och kan förklaras av speciella omständigheter. I Le Pens fall den ekonomiska krisen, invandringen, brottsligheten och den tidvis mer än lovligt idéfattiga högercenterkoalition som styrde landet under Giscard d'Estaings tid som president.

Den yttersta högerns växlingsrika historia skildras grundligt och pedagogiskt i Ariane Chebel d'Appollonias bok "L'extrême-droite en France — De Maurras à Le Pen". Författarinnan börjar sin redogörelse vid tiden för den franska revolutionen och följer ledande gestalter, idéers och partiets öden och äventyr fram till Front

Nationals framgångar i mitten av 1980-talet. Från kampen för monarkin till kampen mot invandrarna med tyngdpunkten förlagd till vårt sekel.

Den extrema högern har alltid funnits men för det mesta som en marginaliserad företeelse. Ett av skälen är den inre splittringen. Likt till exempel den svenska bokstavs vänstern under 60-talet har anhängarna inte kunnat överse med mindre centrala åsiktsskillnader i enighetens intresse. Splittringen, ödesdiger i ett land med förkärlek för enmansvalkretsar, har orsakat rörelsen stor skada. Varken monarkisterna, uppdelade i åtminstone orléanister, bourboner och bonapartister eller de fascistinfluerade grupperna har lyckats hålla sams inbördes.

Det är en bisarr värld författarinnan leder in sina läsare i. Människor blir fiender för livet på grund av oenighet om vem som skall vara huset Orléans' pretendent till tronen eller som ett resultat av en av de otaliga striderna om makten i partier och förbund som alla har ytterst marginell reell betydelse. Det är lätt att förstå att de som fostrats i en sådan miljö har svårt att anpassa sig till livet i parlamentets Palais Bourbon.

Den yttersta högerns mål har växlat. Återupprättandet av monarkin, stärkandet av religionen, kamp mot judarna, kapitalismens avskaffande och utrotandet av kommunismen är några exempel. För vissa grupper har frimurarna, de rikaste familjerna eller Tyskland varit den stora fienden. Le Pens framgång bygger på förmågan att ena tillräckligt många av de stridande viljorna i ett fungerande parti. Kan dessutom de mest extrema antisemiterna och Hitler-beundrarna fås att hålla tyst kan ett med högerliberalism blandat bud-

skap nå framgång. Samtidigt måste partiledningen ta hänsyn till ytterlighetsgrupperna. De är ofta de mest hängivna, offerar tid och pengar för saken och behövs för att apparaten skall fungera.

Ariane Chebel d'Appollonia berättar bland annat om marschen mot justitiepalatset i Paris i februari 1934. Den kunde ha blivit en kopia av Mussolinis marsch till Rom 1922. Splittringen bland de många grupperingarna, flera av dem veteranförbund bildade efter första världskriget, ledde till att den demokratiska regimen utan större svårigheter kunde klara sig igenom krisen. Andra gånger makten kommit inom räckhåll var när monarkin nästan återupprättades 1873 och innan general Boulangers halvhjärtade statskupp misslyckades 1889.

Det är inte underligt att Jean-Marie Le Pen har problem med att sköta sitt pastorat. Det är förvisso klokt att "lyssna på rörelsen" men svårt att dra några meningsfulla slutsatser av detta när de ropande är både respektabla före detta medlemmar av UDF eller RPR och garvade kämpar med erfarenhet från betydelselösa nazistsekters gatulagsmål och attentat mot sy-

nagogor och vänstertidskrifter. I bästa fall kommer Front National att falla ihop under trycket från de inre motsättningarna. Att utsluta partiets enda representant i det franska parlamentet tyder inte på någon större diplomatisk finess.

Det som kan kritiseras i Ariane Chebel d'Appollonias bok är hennes tendens att ibland ta ut svängarna väl generöst. Omfattande forskning om nationalismens, de totalitära rörelsernas och den yttersta högerens historia har kanske givit en alltför väl utvecklad misstänksamhet som resultat. Företeelser som snarast är högerliberala eller högst hedervärdt nationalistiska hänförs i några avsnitt till kategorin "extremhöger". Att placera in redaktören för "Figaro magazine", Louis Pauwels, där torde också vara att överskrida det rimliga gräns.

"L' extrême-droite en France — De Maurras à Le Pen" ger en bakgrund till Front Nationals uppdykande som gör det lättare att förstå vad som hänt och varför det knakar så i fogarna på det plötsligt framgångsrika extremistpartiet. Än är Frankrike inte förlorat men visst är det en mörkbrun fläck på dess fana.